

1. VÁŽENÍ

Vážení návštěvníci,

křižovatky mají v sobě něco tajemného a magického. Nutí nás k rozhodnutí dát se jen po jedné z cest, které se před námi otevřely, a my dopředu nevíme, jestli se rozhodneme pro tu dobrou nebo pro špatnou. V pohádkách nabízí křižovatky většinou cestu k bohatství, ke štěstí nebo k lásce. Snažíme se žít správně a na křižovatkách svého života váháme, po které stezce se dát, abychom nepůsobili zlo. Hledáme, o co se opřít, hledáme radu nebo příklad.

I teď stojíme na křižovatce. Zdánlivě se před námi otevírají tři cesty, ale vlastně zde je ještě jedna. Není vidět, protože už dávno zarostla a byla zorána. Existovala v jiném čase a chodili po ní jiní lidé, než ti, které kolem sebe potkáváme. Cesta vedla přes kopec Džbán vysoký asi 588 m, a přes kopec Bukovec ležící jen o pár set metrů dál. Chodili po ní naši dávní předkové, protože to prý byla solná stezka, vedoucí ze středověku z Prahy do Němce.

A proto se teď na chvíli zastavme a vydejme se po stezce, která už vlastně není z tohoto světa, protože bohové, za kterými se vydáváme, již nejsou - zemřeli ve chvíli, kdy v ně lidé přestali věřit. A přesto by nám právě dávní slovanští bohové mohli říci cosi o našich předcích - a tak vlastně trochu něco i o nás.

Takže tedy vzhůru, vydejme se na velice starou cestu, na cestu za slovanskými bohy. Jít za nimi nám umožnil pan Josef Růžička, který v roce 1924 vydal knihu Slovanští bohové. Povídaní, které Vás čeká, je převzato především z této knihy, zatímco současné představy slovanských bohů, které také na stezce uvidíte, jsou představami studentů Gymnázia Plasy.

3. SVANTOVÍT

Svantovít byl bohem, který hrál v minulosti asi velice důležitou roli ve slovanské mytologii. Jeho jméno je na první pohled složeninou dvou slov - svanto a vít. Svanto znamenalo svatý, světlý, druhá část pocházela ze staroslovanského Vid, což mohlo být chápáno jako videc, vědec, tedy někdo, kdo mnoho vidí, tedy i ví. Vševědoucnost Svantovíta byla znázorňována tím, že jeho sochy měly čtyři hlavy a šíje, směřující do čtyř světových stran. Tváře bývaly bezvousé, mladistvé, což připomíná slunce. V pravici držel roh hojnosti, který kněží naplňovali vínem. Jeho zbraní byl meč, kterým jako bůh světla temné bohy porážel a přemáhal. A jako bůh, který každodenně vítězil nad tmou, byl Svantovít i bohem válečným. Jeho zvířetem byl kůň bílé barvy.

6. SVAROG A SVAROŽIC

Svarog je patrně jedním z nejstarších slovanských bohů vůbec. Byl bohem slunečním a byl vnímán jako okřídlená světelná bytost v mužské podobě s ohnivými paprsky. Sídlil na východě, kde se ráno koupal v moři. Na své denní pouti pak bojoval s démony mraků, při zatmění ho ohrožoval drak nebo vlkodlaci. Jeho symbolem je ohnivé kolo, a proto bylo na jeho počest spouštěno o letním slunovratu z kopce ohnivé, hořící kolo na důkaz úcty k němu. Byl uctíván během slunovratů a rovnodenností.

8. ŽIVA A MORANA

Živa je bohyně života, země. Má svátek na jaře, kdy se země probouzí a zdobí se tisíci květy. Ctí se i tím, že se líbá země, jak také učinil praotec Čech na Řípu. Kdysi prý žil člověk, který uctíval víly a Živa ho za to naučila zapřahat voly do pluhu a orat. Bůh ho pak vzal i s vozem do nebe a tam se z něho stalo souhvězdí Vozačeva kola, dnes známé jako Velký medvěd. Morana je krásná žena a nepřináší jen smrt, ale má vliv i na úrodu. Je zosobněna zimou. Na jaře končí její vláda, proto se vynáší a utápí a tak ustupuje létu. Morana se dostala i do přísloví, které praví: "Proti Moreně není kořene."

10. LADA

Lada je jedním z největších božstev světelných. Vyskytuje se jako bůh pohlaví mužského - Lado, Ljadon i jako bohyně - Lada. Je božstvem jarním a letním a je ve spojení se sluncem, takže někde si ho představují s paprsky na hlavě. Lada je božstvo stojící v hierarchii božstev velmi vysoko, snad stojí i v jakémisi, možná milostném, poměru k Perunovi.

13. TUR

Tur označuje ve všech slovanských jazycích býka. Tur nebo také Tyr byl patrně bohem slunečním, který měl v plné míře všechny vlastnosti slunečním bohům přisuzované: odvahu, sílu - i plodivou, bojovnost a slávu. Kult Tura byl rozšířen snad ve všech kulturách, což dokládají kromě jmen i amulety, obrázky a sošky nalezené v celém kulturním světě.

14. TRIGLAV

Triglav byl patrně jedním z nejvýznamnějších a nejdůležitějších bohů. Jak napovídá už jeho jméno, měl tři hlavy, které snad mohly trochu souviset se třemi pahorky v okolí Štětína, kde byl uctíván. Význam tří hlav je však asi hlavně v tom, že měl na starosti tři různé říše - nebe, zemi a podsvětí. Jakožto bohu podsvětí mu byl zasvěcen černý kůň, který byl chován ve veliké vážnosti. Jeho sochy měly zahalené oči, aby prý neviděly lidské hříchy a nebyly jimi uráženy.

15. VĚTROBOHOVÉ

Slované považovali vítr za dech boží, větru se nesmí nadávat, jinak člověka potrestá. Nazýván byl různě, např. Stribog nebo Pogvizd. Je bohem dobrým i zlým a je v úzkém vztahu se sluncem, vodou, počasím a dušemi zemřelých. Je vševědoucí, neboť na svých cestách profičí celý svět, proto má často za úkol předpovídat i budoucnost.

16. BĚLBOG

Bělbog byl patrně předním bohem slunečním. Je opakem, hlavním protivníkem bohů temnoty, jakými byli Černobůh nebo Černohead. Bělbog byl znázorňován jako usměvavý muž se znakem slunce a s malým trojúhelníkem, který byl často zobrazován u význačných bohů a je chápán jako vládce a vykonavatel spravedlnosti, což také souvisí s jeho spojením se Sluncem. Může v ruce držet pochodeň, symbol světla.

17. MELUZÍNA, VODNÍK

Meluzína je víla, která vypadá jako bílá paní s rozpuštěnými vlasy. Když vítr kvílí a skučí, říká se, že Meluzína pláče a lidé jí sypou za okno za oběť mouku a sůl, aby se utišila.

Vodník je bůh s obrovskou mocí ve vodách. V zimě je bezmocný a spí, na jaře se pak probouzí, láme ledy a způsobuje povodně. Je nebezpečný a potměšilý, ohrožuje plavce a rybáře. Ti mu hází jako oběť máslo, mlynáři mu obětují černou svini. Aby neškodí, obětují se mu také černé kočky, slepice nebo celé bochníky chleba.

www.bilovukralovic.cz